

[Strona Główna](#) > ... > [Wszczęcie Postępowania Sądowego](#) > [Pomoc Prawna](#) > [Belgium](#)

Pomoc prawna

Autor treści:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

W żargonie prawniczym pojęcie „kosztów” obejmuje szereg pozycji, o których mowa w art. 1018 kodeksu postępowania cywilnego (*code judiciaire/gerechtigd wetboek*).

Do kosztów zalicza się:

1. różne opłaty sądowe i rejestracyjne oraz opłaty skarbowe uiszczone przed uchyleniem kodeksu opłat skarbowych (*Code des droits de timbre/Wetboek der zegelrechten*);
2. koszty sporządzenia dokumentów sądowych oraz związane z tym honoraria i wynagrodzenia;
3. koszt wydania odpisu wyroku;
4. koszty przeprowadzenia wszelkich środków dowodowych, w szczególności należności przysługujące świadkom i biegłym;
5. koszty podróży i pobytu sędziów, sekretarzy sądu i stron, jeżeli konieczność odbycia podróży wynika z zarządzenia sądu, oraz koszty sporządzenia dokumentów sporządzonych wyłącznie na potrzeby postępowania;
6. zwrot kosztów postępowania, o którym mowa w art. 1022;
7. honorarium, wynagrodzenie i koszty mediatora wyznaczonego zgodnie z art. 1734;
8. składkę, o której mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 19 marca 2017 r. o ustanowieniu funduszu budżetowego na rzecz kwalifikowanej pomocy prawnej (*aide juridique de deuxième ligne/juridische tweedelijnsbijstand*).

Zwrot kosztów postępowania oznacza ryczałtowy udział w kosztach i honorariach przedstawicieli procesowych strony wygrywającej, którego to zwrotu może ona zażądać od strony przegrywającej.

Kto może ubiegać się o zwrot kosztów postępowania?

Zwrot kosztów postępowania, o którym mowa w art. 1022 kodeksu postępowania cywilnego, oznacza ryczałtowy udział w kosztach poniesionych i opłatach sądowych uiszczonych przez stronę wygrywającą.

Na wniosek jednej ze stron, w tym na podstawie interwencji sądu, sąd w drodze szczególnie uzasadnionej decyzji może zmniejszyć lub zwiększyć wysokość zwrotu kosztów postępowania, jednak kwota ta nie może być wyższa od maksymalnej ani niższa od minimalnej stawki określonej przez króla. Sąd uwzględnia w swojej ocenie:

- zdolność finansową strony przegrywającej, co ma na celu obniżenie kwoty zwracanej tytułem kosztów postępowania;
- złożoność sprawy;
- uzgodnione wynagrodzenie umowne przysługujące stronie wygrywającej;
- ewidentnie nieracjonalny charakter sytuacji.

2 Na czym polega pomoc prawna?

Pomoc prawna obejmuje szereg aspektów:

- uprawnienia do bezpłatnej wstępnej porady prawnej w ramach systemu podstawowej pomocy prawnej (*aide juridique de première ligne/eerstelijnsbijstand*). Porad takich udziela wykwalifikowany adwokat;
- umożliwia pewnym kategoriom osób otrzymanie bezpłatnej pomocy adwokata we wszystkich rodzajach postępowań (kwalifikowana pomoc prawna). W takich przypadkach adwokaci udzielają pomocy prawnej na zasadach wolontariatu. Oferują oni swoim klientom takie same usługi prawne jak w przypadku odpłatnego świadczenia pomocy (doradztwo, pomoc i zastępstwo procesowe w postępowaniach zwykłych, administracyjnych lub mediacyjnych);
- całkowicie lub częściowo zwalnia strony, których dochody nie umożliwiają pokrycia kosztów postępowania sądowego lub pozasądowego, z obowiązku uiszczenia opłaty rejestracyjnej, kancelaryjnej oraz związanej z wydaniem poświadczanego odpisu orzeczenia. Uniemożliwia również funkcjonariuszom publicznym i urzędnikom ministerialnym (komornikom sądowym, notariuszom itp.), doradcom technicznym (podczas przeprowadzania ocen sądowych) oraz mediatorom pobieranie od stron postępowania opłat z tytułu świadczonej im pomocy.

3 Jakie wymogi należy spełnić, aby otrzymać pomoc prawną?

Aby uzyskać pomoc w ramach systemu kwalifikowanej pomocy prawnej, należy spełnić dwa warunki:

- roszczenie nie może być oczywiście niedopuszczalne lub oczywiście bezzasadne;
- sytuacja finansowa strony musi spełniać [kryteria](#) określone w art. 508/13/1 do 508/13/4 (wprowadzone ustawą z dnia 31 lipca 2020 r. zmieniającą kodeks postępowania cywilnego w celu zwiększenia dostępu do kwalifikowanej pomocy prawnej oraz pomocy prawnej z urzędu poprzez zwiększenie odpowiednich progów dochodowych).

Beneficjenci całkowicie bezpłatnej pomocy prawnej:

Osoba żyjąca samotnie: miesięczny dochód netto poniżej 1 426 euro.

Osoba żyjąca samotnie, mająca inne osoby na utrzymaniu, lub osoba pozostająca we wspólnym gospodarstwie domowym z małżonkiem lub dowolną inną osobą: miesięczny dochód netto poniżej 1 717 euro.

Beneficjenci częściowo bezpłatnej pomocy prawnej:

Osoba żyjąca samotnie: miesięczny dochód netto w wysokości od 1 426 do 1 717 euro.

Osoba żyjąca samotnie, mająca inne osoby na utrzymaniu, lub osoba pozostająca we wspólnym gospodarstwie domowym z małżonkiem lub dowolną inną osobą: miesięczny dochód netto w wysokości od 1 717 do 2 007 euro.

Beneficjent nie zapłaci więcej niż 125 euro.

Powyższe kwoty obowiązują od 1 września 2022 r.

Pomoc prawna przysługuje również osobom, które są w stanie wykazać, że nie posiadają wystarczających środków na pokrycie kosztów utrzymania. Decyzja urzędu ds. pomocy prawnej (*Bureau d'Aide Juridique/Bureau voor Juridische Bijstand*) o przyznaniu całkowicie lub częściowo bezpłatnej kwalifikowanej pomocy prawnej stanowi dowód braku wystarczających środków na pokrycie kosztów utrzymania.

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowań?

Tak.

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Tak.

W sytuacjach wyjątkowych urząd ds. pomocy prawnej może tymczasowo zwolnić wnioskodawcę w całości lub w części z obowiązku pokrycia kosztów bez konieczności przedstawienia wszystkich lub niektórych dokumentów

potwierdzających. Wnioskodawca musi przedstawić dokumenty potwierdzające w terminie określonym przez urząd ds. pomocy prawnej nieprzekraczającym 15 dni od dnia wydania decyzji. W przypadku nieprzedstawienia dokumentów automatycznie wstrzymuje się świadczenie pomocy prawnej.

Urząd ds. pomocy prawnej ocenia wyjątkowy charakter danej sytuacji.

Wniosek o udzielenie całkowicie lub częściowo bezpłatnej kwalifikowanej pomocy prawnej należy złożyć ustnie lub na piśmie – osobiście lub za pośrednictwem adwokata – we właściwym miejscowo urzędzie ds. pomocy prawnej.

Wniosek można również złożyć za pośrednictwem organów (służba współpracy międzynarodowej w sprawach cywilnych przy Federalnej Służbie Publicznej Wymiaru Sprawiedliwości) właściwych w rozumieniu dyrektywy Rady 2003/8/WE z dnia 27 stycznia 2003 r. w celu usprawnienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sporach transgranicznych poprzez ustanowienie minimalnych wspólnych zasad odnoszących się do pomocy prawnej w sporach o tym charakterze.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

Można skontaktować się z właściwym miejscowo urzędem ds. pomocy prawnej:

- urzędy posługujące się językiem francuskim: <https://avocats.be/fr/bureaux-daide-juridique-baj>,
- urzędy posługujące się językiem niderlandzkim: <https://www.advocaat.be/nl/gratis-rechtsbijstand/tweedelijnsbijstand>.

Po nawiązaniu kontaktu właściwy urząd ds. pomocy prawnej przesyła formularz wniosku o udzielenie pomocy prawnej, który należy wypełnić.

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Dokumenty potwierdzające różnią się w zależności od rodzaju beneficjenta. Osoby zamieszkujące z co najmniej jedną osobą dorosłą powinny również przedstawić dokumenty potwierdzające wysokość dochodów tej osoby. Urząd może zażądać dodatkowych dokumentów w celu weryfikacji spełnienia kryteriów kwalifikowalności do otrzymania bezpłatnej pomocy prawnej.

Uwaga: niektóre dokumenty mają ograniczony termin ważności. Muszą być wydane nie wcześniej niż 2 miesiące przed datą złożenia wniosku o przyznanie pomocy prawnej.

1) Osoby pracujące, zatrudnione:

- zaświadczenie potwierdzające skład gospodarstwa domowego, ważne przez 2 miesiące;
- ostatnie zawiadomienie o wymiarze podatku;
- dwa ostatnie paski wypłaty (za w pełni przepracowane miesiące);
- paski wypłaty za bieżący rok wraz z dodatkami urlopowymi i świadczeniami;
- zaświadczenie z krajowego urzędu regulującego świadczenia urlopowe (pracownicy fizyczni);
- zaświadczenie o dochodach z ostatnich 2 miesięcy (pracownicy tymczasowi).

2) Osoby pracujące na własny rachunek:

- zaświadczenie potwierdzające skład gospodarstwa domowego, ważne przez 2 miesiące;
- ostatnie zawiadomienie o wymiarze podatku;
- zaświadczenie księgowe wskazujące wysokość średniego dochodu netto z ostatnich 3 miesięcy;
- ostatnia deklaracja VAT.

3) Osoby niezdolne do pracy:

- zaświadczenie potwierdzające skład gospodarstwa domowego, ważne przez 2 miesiące;
- ostatnie zawiadomienie o wymiarze podatku;
- zaświadczenie z funduszu ubezpieczeń zdrowotnych (*mutuelle/ziekenfonds*) wskazujące wysokość składek uiszczonych w ciągu ostatnich 2 miesięcy;
- zaświadczenie roczne (w przypadku niezdolności do pracy trwającej co najmniej rok).

4) Emeryci:

- zaświadczenie potwierdzające skład gospodarstwa domowego, ważne przez 2 miesiące;
- ostatnie zawiadomienie o wymiarze podatku;
- zaświadczenie z krajowego urzędu ds. świadczeń emerytalno-rentowych (*Office national des pensions/Rijksdienst voor pensioenen*), ważne przez 2 miesiące.

5) Osoby bezrobotne:

- zaświadczenie potwierdzające skład gospodarstwa domowego, ważne przez 2 miesiące;
- ostatnie zawiadomienie o wymiarze podatku;
- zaświadczenie o wysokości zasiłków dla bezrobotnych pobranych w ciągu 2 ostatnich miesięcy.

6) Osoby otrzymujące wsparcie dochodu z ośrodka pomocy społecznej CPAS/OCMW (*Centre public d'action sociale/Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn*):

- zaświadczenie z ośrodka CPAS/OCMW, ważne przez 2 miesiące, wskazujące rodzaj oraz kwotę otrzymywanego wsparcia.

7) Osoby otrzymujące dochód gwarantowany dla osób w podeszłym wieku (*Garantie de revenus aux personnes âgées – GRAPA/Inkomensgarantie voor ouderen – IGO*):

- zaświadczenie z krajowego urzędu ds. świadczeń emerytalno-rentowych wskazujące kwotę dochodu gwarantowanego GRAPA/IGO.

8) Osoby uprawnione do pobierania renty inwalidzkiej:

- zaświadczenie z Federalnej Służby Publicznej ds. Ubezpieczeń Społecznych (*SPF Sécurité Sociale/FOD Sociale Zekerheid*) wyszczególniające świadczenia wypłacone za ostatnie 2 miesiące.

9) Osoby mieszkające w czynszowych mieszkaniach socjalnych:

- arkusz kalkulacji wysokości czynszu socjalnego.

10) Osoby będące stroną zbiorowego postępowania oddłużeniowego:

- zaświadczenie potwierdzające skład gospodarstwa domowego, ważne przez 2 miesiące;
- ostatnie zawiadomienie o wymiarze podatku;
- zaświadczenie, ważne przez 2 miesiące, od mediatora długów wskazujące otrzymywaną kwotę, dostępną kwotę dodatków rodzinnych, w przypadku ich uwzględnienia, oraz kwotę ponoszonych kosztów stałych.

11) Osoby, które nie ukończyły 18 lat:

- kopia dowodu tożsamości lub innego dokumentu urzędowego potwierdzającego małoletniość.

12) Osoby ubiegające się o zezwolenie na pobyt:

- dowolny dokument stwierdzający nielegalność pobytu (załączniki, obowiązek opuszczenia terytorium, decyzja o odmowie zezwolenia na pobyt, paszport itp.).

13) Osoby tymczasowo aresztowane:

- zaświadczenie o tymczasowym aresztowaniu.

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

Jeżeli dana osoba wie o adwokacie świadczącym bezpłatne usługi kwalifikowanej pomocy prawnej, może skontaktować się z nim bezpośrednio. Jeżeli adwokat podejmie się prowadzenia danej sprawy, zwróci się do urzędu ds. pomocy prawnej z wnioskiem o wyznaczenie go do świadczenia usług.

Osoba nieposiadająca informacji o adwokatach świadczących bezpłatną pomoc prawną może uzyskać poradę adwokacką po umówieniu się na spotkanie we właściwym miejscowo urzędzie ds. pomocy prawnej.

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Urząd ds. pomocy prawnej informuje o powziętej decyzji w terminie 15 dni od daty złożenia wniosku. Każda decyzja odmowna musi zawierać uzasadnienie odmowy. Powiadomienie musi zawierać odpowiednie informacje o sposobie wniesienia odwołania.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

Należy skontaktować się z wybranym adwokatem lub adwokatem wyznaczonym przez urząd ds. pomocy prawnej.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Urząd ds. pomocy prawnej wyznacza adwokata z listy adwokatów świadczących pomoc prawną.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Pomoc prawna obejmuje honoraria komorników sądowych lub biegłych, koszty nadania przesyłek pocztowych oraz opłaty rejestracyjne. Tak jak kwalifikowaną pomoc prawną, nie przyznaje się jej automatycznie, lecz na wniosek skierowany do urzędu ds. pomocy prawnej właściwego dla sądu rozpatrującego sprawę (art. 664 i nast. kodeksu postępowania cywilnego).

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Częściowo bezpłatna pomoc prawna nie oznacza pokrycia tylko niektórych usług lub kosztów. Jej beneficjent musi po prostu uiścić opłatę w wysokości maksymalnie 125 EUR, w przeciwieństwie do beneficjenta całkowicie bezpłatnej pomocy prawnej, który nie uiszcza żadnych opłat. Beneficjenci całkowicie i częściowo bezpłatnej pomocy prawnej otrzymują takie same usługi.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Tak.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Tak.

W przypadku zmiany warunków kwalifikujących daną osobę do uzyskania dalszej całkowicie lub częściowo bezpłatnej pomocy prawnej beneficjent ma obowiązek niezwłocznie poinformować o tym swojego adwokata, który powiadomi urząd ds. pomocy prawnej o zaistniałych okolicznościach.

Urząd ds. pomocy prawnej może również wstrzymać świadczenie pomocy prawnej na uzasadniony wniosek adwokata, który uznał, że jego udział nie przynosi beneficjentowi żadnych dodatkowych korzyści.

Do wycofania pomocy prawnej może dojść również jeżeli beneficjent ewidentnie nie współpracuje w obronie swoich interesów (np. nie odpowiada na pytania swojego adwokata).

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

W przypadku odrzucenia wniosku można wnieść pisemną lub ustną skargę do sądu pracy (do kancelarii sądu). Skargę należy wnieść w terminie miesiąca od dnia otrzymania powiadomienia o decyzji urzędu ds. pomocy prawnej.

17 Czy złożenie wniosku o pomoc prawną powoduje zawieszenie biegu terminu przedawnienia?

Częściowo bezpłatna pomoc prawna nie oznacza pokrycia tylko niektórych usług lub kosztów. Jej beneficjent musi po prostu uiścić opłatę w wysokości maksymalnie 125 EUR, w przeciwieństwie do beneficjenta całkowicie bezpłatnej pomocy prawnej, który nie uiszcza żadnych opłat. Beneficjenci całkowicie i częściowo bezpłatnej pomocy prawnej otrzymują takie same usługi.

■ Ostatnia aktualizacja: 24/07/2025

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.